

Magister Iver Brinks Levned.

Ved Holger Fr. Rørdam.

Som en af de mest tiltalende Præsteskikkelser i den dansk-norske Kirke ved Overgangen fra det 17de til det 18de Aarh. kan uden Tvivl M. Iver Brink nævnes¹⁾. Han var født i Norge af dansk Slægt og fik en Del af sin Uddannelse i Sverige, sin Virksomhed i England og Danmark. Et særdeles smukt kobberstukket Billede af ham fra 1726, da han var 61 Aar gl., viser en skøn og ret imponerende Skikkelse. Et 30 Aar tidligere i London malet Billede af ham viser ham i ungdommelig Skønhed²⁾. Hans Hovedbedrift var, at han ved sit udholdende Arbejde fik rejst en Kirke i London til Brug for Danskere og Nordmænd, som den Gang havde sit Hjem i denne Stad, og at han under sit Ophold her leverede Dr. King Materiale til et kraftigt Forsvar for Danmark og den danske Regering mod det meget opsigtsvækkende Angreb, Englænderen Robert Molesworth anonymt havde gjort mod det Land, hvor han i nogle Aar havde været en venskabelig sindet Stats Udsending³⁾.

Iver Brink tildrager sig vor Opmærksomhed ved sin stærkt udtalte Kærlighed til »vort ædle danske Sprog«.

¹⁾ Selv skrev han altid sit Navn Brink, senere brugte hans Efterkommere Formerne Brinch eller Brinck.

²⁾ Jvfr. Strunk, Katalog over Portraiter, S. 85.

³⁾ C. H. Brasch, Om Robert Molesworths Skrift: An account of Denmark, as it was in the year 1692. (Kbh. 1879, S. 72. 160 f.),

Denne Kærlighed var en vigtig Drivfjeder under hans Arbejde for at skaffe sine Landsmænd i det fremmede Adgang til høre Evangeliet forkynde i Modersmaalet. Mindes kan det ogsaa, hvor villig han stillede sig til Tjeneste for Frederik Rostgaard, da denne arbejdede paa at tilvejebringe en omfattende dansk Ordbog, ligesom han interesserede sig i høj Grad for et andet af Rostgaards litterære Foretagender, nemlig hans Samling af Anders Bordinges Digte, i hvilken Anledning han selv skrev et Digt, som, efter længe at have været oversat, paany blev fremdraget af Dr. Chr. Bruun i hans Biografi af Rostgaard, og hvori det hedder:

Hvad! er det vel og muligt,
 Vort danske Sprog tør haabe
 I disse Tider noget sligt,
 Da den anses en Taabe,
 Som vil besynderlig paa Dansk
 Beflitte sig, og glemme,
 Hvad nu er Moden, Tydsk og Fransk,
 Saa man er fremmed hjemme!

I sidste Nød og Aandedræt
 Vort ædle Sprog jo ligger
 Som usel Mand af Livet træt,
 Forgjæves Redning tigger.
 Foragtes det ej fast af hver,
 Som noget har at sige?
 I eget Land landflygtigt er
 Og maa for fremmed vige!
 Fandt det ej Sted paa Prækestol
 Og udi Rettens Sale,
 Om Jeppe i sin Vadmelskjol
 Blev ej ved Dansk at tale,
 Da blev jo Sproget snart forgjæt
 Og skulde næppe findes
 For Efterkommers næste Æt,
 De skulde Dansk ej mindes,

Foruden hvad i Skrift og Bog
 Var fordum trykt og tegnet,
 Saa blev vort smukke, danske Sprog
 Som dødt vel snarlig regnet.

I denne haarde Skjæbnes Tid
 For Nordens Maal og Tale,
 Da derpaa lægges ingen Flid,
 Men ligger som i Dvale,
 At nogen sig vil tage an
 Dets Bedste nuomstunder,
 Som man i lang Tid ej er van,
 Det er vel største Under,
 Des større Tak og Ære bør
 Den ædle Rostgaard have,
 Der følger ej, som andre gør,
 Sit Modersmaal til Grave,
 Men vender an sit store Pund
 Af Videnskab og Ævne
 At ære Skjaldres gylden Mund
 Og Sprogets Spot at hævne.

— — — — —
 — — — — —

Hvor lidt jeg derfor end har lært
 Mig rimvis at forklare,
 Saa har jeg dog vort Sprog saa kært,
 At jeg mig ej kan bare,
 Men maa udbryde hjertelig
 Og ønske ham til Lykke,
 Som dagligdags umager sig
 Vort gode Sprog at smykke.

Ovenstaaende Digt kan ikke blot vidne om Iver Brinks varme Fædrelandsfølelse, men kan ogsaa tjene til Prøve paa hans poetiske Evner, som ikke var ringe, skjønt man dog rigtignok — særlig med Henblik paa hans »aandelige Sange« — maa indrømme, at Lysten til poetisk Sysse hos ham var større end Evnen. En Kendsgerning er det dog,

at de omtalte aandelige Sange fandt betydeligt Bifald i Samtiden, hvad de gentagne Oplag viser. Men det brede Publikum saa' den Gang — og ser vel endnu — mere paa Indholdet end paa Formen. Og Indholdet i Brinks »aandelige Sange« vidner om megen religiøs Varme, der til Tider kan bringe selv mere kritiske Læsere til at glemme Versenes formelle Mangler. — Melodivalget tyder paa Forfatterens musikalske Indsigt, hvorom den for hin Tid betydelige Samling Musikalier, som han efterlod, ogsaa vidner¹⁾.

I kirkelig Henseende synes Brink paavirket af engelsk Religiositet og kan vel betragtes som en af de Mænd, der uden at være Pietister i dette Ords historiske Betydning, tilhørte den Opvækkelsesretning, der banede Vej for Pietismen, ligesom Tilfældet var med Peder Jacobsen Winslov, Samuel Jensen Ild, Joh. Brunsmann og andre ivrige Præstemænd, der mod Slutningen af det 17. Aarhundrede anslog en mere indtrængende Tone i Forkyndelsen end den i Ortodoxismens Tid sædvanlige. Naar jeg har udtalt den Formodning, at Brink var paavirket af engelsk Religiositet²⁾, saa menes derved ikke Theologi; thi i theologisk Henseende var han en fuldblods Lutheraner, hvad bl. a. fremgaar af hans stærke Fremhævelse af Sakramenternes Betydning for Kristenlivet. Den Omstændighed, at han ved Operahusets Brand paa Amalienborg 15 Apr. 1689 med Nød og næppe undgik Døden, medens hans Forlovede³⁾ omkom i Flammerne, har mulig fremskyndet det religiøse Gennembrud hos ham, der er kendeligt i den Præstegering, han snart efter overtog, da han som Feltpræst fulgte med de til Irland bestemte Auxiliærtropper.

Fra en engelsk Kilde, Oldforskeren for Yorkshire Abraham la Payme's Dagbog, har vor Landsmand i Amerika,

¹⁾ Hist. Archiv 1872 I, 242.

²⁾ Se Brinks Digt til Ludvig Winslow i Anl. af hans Overs. af Puritaneren Dan. Dyke's Skrift »Selvbedragets Hemmelighed« Brudstykke I Kh. Saml. 5. II, 370—1).

³⁾ Anna Catharina Alsteen (Hist. Archiv 1872 II, 235).

Pastor P. S. Vig, meddelt følgende Træk, der giver os et tiltalende Billede af den Menighed, i hvilken Brink fik sin første Præstevirksomhed.

•Henimod Slutningen af 1689 landede i Hull en 6—7000 Danske, allesammen stærke, smukke Karle, de bedst udrustede og øvede, som nogensinde blev sete. De var overmaade gudfrygtige og religiøse. Man hørte sjældent en Ed eller et stygt Ord af deres Mund. De havde mange Præster iblandt sig, som de kaldte Pastorer, og næsten hver Søndag Eftermiddag holdt de Bøn og Prædiken, saasnart vor Gudstjeneste var forbi. Deres meste Gudstjeneste bestod i Sang, og enhver Præst havde nogle, der dannede et Kor, som Resten fulgte. Saa blev der holdt en Prædiken paa en halv Times Længde, helt igennem memoratim (uden Papir, efter Hukommelsen), og saa opløstes Forsamlingen. Naar der skulde være Altergang, gik Præsten ned i Kirken og tillyste det. Da samledes alle, som vilde til Alters, og Præsten examinerede dem en for en, om de var værdige eller ikke. Dersom de var værdige, fik de Adgang, men hvis ikke, skrev han deres Navne ned i en Bog, og befalede dem at berede sig til næste Søndag. I Steden for Brød bruge de i Nadveren Oblater af Størrelse og Tykkelse som et Sixpence-Stykke. De ansaa det ikke for Synd at spille Kort om Søndagen, og gjorde det i Almindelighed, hvor de kunde faa Lov dertil; men paa mange Steder vilde Folk ikke finde sig deri, og tog Kortene fra dem. Skønt de holdt af stærke Drikke, saa jeg dog, i den Tid jeg var iblandt dem — og det var hele Vinteren — kun 5 eller 6 af dem berusede. — Paa Raadhuset opførte de en Komædie paa deres eget Sprog, og tjente en smuk Sum Penge ved deres Forestilling. Stykkets Titel var •Herodes' Tyranni, Christi Fødsel og de Visers Besøg¹⁾.

Et andet Minde fra Brinks Englandsfærd findes i Dr. Peder Deichmans Rejseoptegnelser, hvor det berettes:

¹⁾ Personalhist. Tidsskr. 4 R. VI, 173 f.

1. At han 1691 i London besøgte Iver Brink, Præst ved den lutherske Kirke, der fortalte, at han i Northumberland havde set en stor Hob af de Monumenter, som vi hos os kalder Kæmpebegravelser, nogle uden og mange med Rune-Bogstaver og Inscriptioner, af hvilke han havde læst en Del, som endtes med den *Recommendatione animæ*, som findes udi Worms Monumenta. 2. At Folkene i Irland, endogsaa de allerfornemste og forstandigste, troer, at vores Danske har bortført alle deres skrevne Monumenter¹⁾; item at ingen Mand i Danmark gifter sin Datter fra sig, med mindre han giver hende til Medgift en Adkomst til et Stykke Land udi Irland, som udi den Tid har tilhørt den Familie. 3. At han havde skaffet Lassenius²⁾ et helt gammelt Manuscript af en Irlandske Version over den hele Bibel. 4. At der fandtes udi i Irland endnu en meget stor Hob af danske Forts, som Engellænderne kalder dem, hvilke efter hans Description ere ligesom de gamle Forter, som endnn findes ved Viborg, i Odense og paa Samsø. (Suhms Nye Saml. III, 113—4).

Da J. H. F. Jahn 1840 udgav sit fortjenstlige Skrift: »Det danske Auxiliaircorps i engelsk Tjeneste fra 1689 til 1697« anførte han blandt de af ham benyttede Kilder en Dagbog ført af Iver Brink, der fra 1689 til 1691 var Præst ved det 3die Cavalleriregiment, hvilken Jahn havde faaet til Laans af Pastor Marckmann. Om denne Dagbog Dagbog endnu findes, er os ubekendt³⁾. Den vilde ellers ikke have savnet Interesse. Hvad Jahn har uddraget af den, fremgaar ikke af hans Skrift.

Om Brinks Kaldelse til Præst for den dansk-norske

¹⁾ Dette Sagn gav senere Anledning til, at man fra Irland af lod anstille Undersøgelser i København om de tabte »Monumenter«, men uden Resultat.

²⁾ Den bekendte veltalende Opvækkelsesprædikant og Professor.

³⁾ Dr. P. W. Becker siger rigtignok (Hist. Archiv 1872 II, 235—6): »Hans (Brinks) Dagbog (over Krigsoperationerne i Irland) er bevaret indtil denne Dag« — men han angiver ikke, hvor den findes, og han anfører ikke noget af den.

Menighed i London og de mange Vanskeligheder, han her i Begyndelsen havde at overvinde, foreligger der et stort, hidtil ubenyttet Materiale i en Brevbog fra 1691—93, han har efterladt, og hvori ikke blot hans egne, men ogsaa hans Korrespondenters Breve er optagne. Samlingen fortjener formentlig Opmærksomhed som et udmærket Vidnesbyrd om Brinks ualmindelige Arbejdsevne og udholdende Flid¹⁾.

E. Pontoppidan, der i sin Ungdom havde besøgt London, bemærker om Kirken: »Bygningen, der ligger i Forstaden Wapping, paa Pladsen Well-close-square, er vel ikke stor, men meget sirlig og af god Struktur; den har et Taarn og er forsynet med Klokkeværk, en Frihed, som fremmede paa den Tid ellers ikke kunde opnaa«²⁾. En Hovedkilde til Kirkens Historie har man i »Samlinger til Historien af den Danske og Norske Evangelisk-Lutherske Kirke i London, dens Opkomst, Fremgang og Tilstand, ved Ernst Friedrich Wolff, Menighedens Forstander« (Kbhvn. 1802), hvori der er nedlagt et stort og flittigt Arbejde, og man maa beundre, hvor meget Forfatteren har faaet samlet til sit Emne, skjønt Kirkens Arkiv var blevet ødelagt 1774. Da han heller ikke kjendte den ovennævnte Brevbog, har han ikke kunnet sætte »den fortræffelige Brinks« Fortjenester i saa klart et Lys, som de fortjener, men han har dog af den bevarede Ministerialbog meddelt en Del gode Oplysninger, deriblandt de Vers, hvori Brink hver Nytaarsdag udtaler sin Tak for de Fremskridt, Kirkesagen havde gjort i det forløbne Aar. En lille Prøve kan derfor vel fortjenes her at meddeles.

Skjønt disse Vers just ikke er høj Poesi, viser de dog

¹⁾ Brevbogen findes i Landsarkivet for Sjælland. Maaske kan jeg ved en senere Lejlighed komme tilbage til den.

²⁾ Pontoppidan. Anu. eccl. Dan. IV, 700 f. Jfr. J. Møller, Tidsskr. for Kirke og Theologi IV, 113. Apotheker Claus Seidelins Levned, Hist. Tidsskr. 3. R. II, 347—351. Her omtales Mag. Brink som Kirkens »Stifter«.

klarlig den store og udholdende Kærlighed, hvormed Brink omfattede Værket.

Gud Lov! vi vandt! vor Kirke er indviet,
Med os er Gud! vi har ei længer biet,
For Hiælpen kom, vor Suk og Bøn blev hørt,
Af Herren selv det Værk til Ende ført.

O! Under stor, at da i vor Formue
Var saa lidt Magt, at vi vel maatte grue,
Hvor det med os paa sidste vilde ud,
Vor Hielp da kom saa uforhaabt fra Gud.

Almisse-Værk var alt, vi maa bekiende;
Dog neppe gik halv tredie Aar til Ende
Fra første Grund til Kirkens Vielse;
Hos Fattigdom dog saadant kunde skee.

Saa staaer da her vor Eben-Ezer færdig,
Gud evig Lov, som haver gjort den værdig
At vies ind til Herrens Boligs Sted!
Gud selv sit Huus fremdeeles holde med!

O dyre Dag, da denne Høitid skeede,
Hvad Fryd da Gud vor Menighed beredde!
O glemmer ei, vor' Efterkommere,
Forleeden Aars Novembers Femtende.

Aar 1697 d. 1. Januarii.

I. Brink.
Eccl. Pastor.

Det var altsaa den 15. Nov. 1696, Kirken blev indviet. Sikkert har det i Brinks Liv været en uforglemmelig Mærkedag, der satte Kronen paa hans udholdende Bestræbelser. Arbejdet var vel ikke dermed afsluttet — vi veed af vor Tids Kirkebyggeri, at en Kirkes »Drift« ogsaa kræver ret betydelige Udgifter; men et Maal var dog naaet, hvorfra der med Haab kunde arbejdes videre.

Et Billede blev taget af Kirken — vistnok især til Brug ved den senere Kollektning — og forsynedes med

følgende vakre Vers, der ogsaa som Indskrift var anbragt paa Kirken¹⁾:

Saa aabner Kirken sig, som Christi Navn til Ære
Mand seer for Dannemark i London bygt at være,
Hvor Dansk og Norske Mænd paa Engelsmandens Jord
I eget ædle Sprog kan høre Herrens Ord.

Den Kirke yndes vel af Engelskkirkens Lemmer,
Too Store Konger selv dends Gavn og Bygning fremmer.
Gud lønne Dem og hver, som haver Hielp beteed:
Guds Ord staa her i Floor, mens Troen bliver ved.

I. Brink,

Primus ecclesiae hujus Pastor p.

Ikke blot dette Bygningsværk, men ogsaa adskilligt andet, tyder paa, at Brink, som P. W. Becker siger, har hørt til sin Tids mærkelige Mænd²⁾. E. Pontoppidan, der stod hans Tid saa nær, omtaler ham i sin Kirkehistorie som »en berømt Mand«³⁾. Da den norske »Syvstjerne«, i hvilken Thomas von Westen var Sjælen, 1715 indsendte sit bekendte Forslag til en kirkelig Reform, var Mag. Brink en af de Mænd, man ønskede udnævnt til at prøve Forslaget⁴⁾. Han var altsaa en Mand, man i fremskredne kirkelige Kredse havde Tillid til.

Disse Bemærkninger maa tjene som Indledning til den Nekrolog, som — sikkert væsentlig paa Grundlag af Brinks egne Optegnelser — blev oplæst ved hans Jordefærd, efter som Skik den Gang var. I sin Tid har afd. Provst, Dr. P. W. Becker i Tidsskriftet »Historisk Archiv«

¹⁾ Meddelt af Pastor A. V. Storm, der tidligere har været Søndagspræst i London. Findes ogsaa i Pontoppidans *Gesta et vestigia Danorum extra patriam* II, 200 og hos N. Jonge, *Holbergs Geographi* II, 57.

²⁾ *Evang. Ugeskrift* 2. R. XI, 334 Not.

³⁾ *Ann. eccl. Dan.* IV, 701.

⁴⁾ *Theol. Tidsskr. for den evang.-lutherske Kirke i Norge* IV, 93. Da von Westen 1709 søgte at blive Præst i Vø, var han bleven varmt anbefalet af Brink (anf. *Skr.* 2. R. VIII, 393).

1872, II. meddelt en Udsigt over Brinks Levned, ligesom han tidligere (i Evang. Ugeskrift 2. R. 1 Bind, S. 332 ff.) havde behandlet samme Emne, Blandt de af ham anførte Kilder er denne Nekrolog dog ikke nævnt. Den findes i Ny kgl. Saml. 1491. 4to og har i sin Tid tilhørt P. F. Suhm. Formentlig fortjener den Meddelelse, særlig paa Grund af de nøjagtige Tidsangivelser, den indeholder.

Foran Nekrologen indeholder Haandskriftet en længere Gravskrift over Iver Brink, der sikkert har været anbragt i Nicolai Kirke, hvor han fandt sit Hvilested¹). Den begynder som følger:

Brink, ned ad gaaer Liv
Til Død og Gravens Boelig!
Brink, op ad Gud os giv
At gaae til Himlen troelig!

Saaledes gik dette, i denne Arke-Boelig giemte, ædle Legem til sin Død og Grav, hvis dyre Siæl gik salig til Jesu Christi ævige Ære-Rige.

Gravskriften, der betegner Brink som »en retskaffen Herrens Præst«, indeholder i øvrigt kun et kort Udtog af efterfølgende Nekrolog og ender med følgende Ønske:

Hvil her udi Fred fra Møye!
Os Dit ærligt Navn fornøye!

¹) I Fyns Bispearkiv (Sunds Hrd. Nr. 108) gemmes det orig. Dokument, hvorved Niels Birck, Borger og Handelsmand i København, den 11 Jan. 1725 som Værge for S. Nicolai Kirke tilskøder denne Kirkes Sognepræst, Mag. Brinck, et muret Gravsted i S. Nic. Kirkes Kor, som forhen havde været afg. Stadsøberst Frederik Thuresens, men nu var hjemfaldet til Kirken. (Kirkens Segl med S. Nicolaus's Billede findes paatrykt).

Velædle, Højærværdige og Høylærde
Hr. Mag. Iver Brinch,
 fordum Sogne-Præst ved St. Nicolai Kirke
 i Kiøbenhavn,
 hans Liv og Levned's Beskrivelse.

Hvorledes den naadige og forsynlige Gud haver ledet denne velædle, velærværdige, nu salige Guds Mand, Magister Iver Brink, efter sit gode Raad fra Moders Liv af igiennem Verden til Døden, og siden annammede hannem til Ære, det kand (kortelig befattet) fornemmes af efterfølgende Betegnelse.

Hand er fød og kommet til Verden paa [Valderhaug i] Syndmør i Norge d. 19 Nov. 1665 af gudfrygtige Forældre. Faderen var den hæderlige, vellærde og nu salige Guds Mand Diderich Johansen Brinck, S. S. Theologiæ Studiosus, og da Inspecteur udi Nordlandene og Findmarken¹⁾. Moderen var den gudelskende og dydige Matrone Lene Hans-Daatter, Borgemester udi Laugholm i Halland og siden Lands-Dommer paa Bornholm, salig Hans Pedersens Daatter. Den 26 Nov: næsteften er hand christnet udi Borgens Kirke, og opnævnet Iver efter Laugmand Iver Jensen Bandsbill. Siden drog hans kiære Forældre ald christelig Om-sorg for (ligesom hans Aar og Alder tiltog) at opdrage ham i Guds Frygt og gode Formaninger, indtil Aar 1669, da hans salig Fader kom til at boe i Uddeval i Bahus Stift (!) og var der Boghandlere. Da blev hand først sat i den der værende liden Latinske Skole, men dog meest underviist af sin salig Fader selv. Aar 1675 om Vaaren, da hans salig Forældre, formedelst paakommende Krigs-Besværligheder, flyttede fra Oddevald Nord til Holmestrand i Tønsberg Lehn, blev hand hiemme hos dem eet Aar, men Aar 1676 den 18de Julii blev hand sat i Christianiæ Cathe-

¹⁾ Søn af Johan Sørensen B., Kjøbmand og Raadmand i Aalborg, der døde 1656 (A. H. Nielsen, Embeds- og Bestillingsmænd i Aalborg, S. 165). Om Diderich B. der 1654 blev Student fra Aalborg Skole, s. Worms Lex. I, 165. Personalhist. Tidsskr. II, 204.

dral Skole, Rectore da sammesteds Mag: Peder Holm, og kom i 4de Lectie under daværende Hører, Monsr Ole Gierdrum, hvor han frekventerede i halv fierte Aar. A° 1680 maatte hand igien forlade denne Skoele og følge med sine salige Forældre, som vare adskillige Lykkens Forandringer undergivne, og flyttede til Lindkiøbing i Gylland udi Sverrig, hvor Grev Magnus Gabriel de la Gardie, da Rigets Cantzler, antog sig hans salig Fader med sær Patrocinio, saa og denne hans (endog til meget got i Ungdommen tegne[n]de) Søn, som hand satte i Stockholms Latinske Skoele, hvorfra hand blev dimitteret til Upsala Academie A° 1681 d: 29 Jan. og fik der Indskrivelse iblant Sludenternes Tal i sit Alders 16 Aar. Men som hans elskelige Patron, velbemelte Grev Magnus de la Gardie, formedelst den da kundbare Reduction i Sverrig maatte forandre sin Etat, og dette salig Guds Barn endog selv derforuden droges af en ugemeen Attraa til sit eget Fædreland, saa forlod hand med sine salige Forældre Sverrig, og kom med dem til Danmark, hvor hand A° 1682 d. 21 Febr: efter foregaaende Examen, udi salig Doct: Olai Borrichii, daværende Rect: Magnif: og Phil: Decan:, hans Huus, bekom Inscriptionem paa Kiøbenhavns Academie. Den 24 Febr: opponerede hand for Kosten in Communitate Regia hos Inspect: Communit:, som da var Hr: Doct: Joh: Lassenius, hvor hand og den 14 Julii strax efter blev introduceret af Præposito, Mag: Jørgen Hammer. Kom siden først at ligge i sal: Doct: Borrichii Huus, men kort derefter fløttede ind paa Regentzen. Den 25 Sept: samme Aar udstod han med Berømmelse sin Examen Philosophicum. Siden frekventerede han flittig saavel de offentlige Professorers Lectier som Academiets Bibliotheqver. A° 1683 blev hand vice Decanus ved det 8de Bord i Closteret, og ofte i samme Aar baade responderede og opponerede, baade i Collegio Valkendorfiano og i Regentzen, blev Baccalaureus, og efterat hand selv disputerede som Præses i Regentzen, blev kaldet at være Decanus ved det fierte Bord i Closteret, hvorfra han resig-

nerede samme Aar og reyste op til Norge, at antage efter Tilbud først Condition som Præceptor hos Sognepræsten Hr. Bendt Augustinesen Haard i Botne ved Holme-Strand, men siden fik Vocation A° 1684 til en bedre Condition paa Dramen hos Hr. Commissarium Lars Laursen, at informere tvende hans Sønner, hvoraf endnu en lever, som hand altid har siden den Tid haft stor Ære, Glæde og fortroelig Samfund af til sin Død, den velædle og velbyrdige Mand Hr. Cancellie-Raad Truels Smith. A° 1686 døde hans salig Fader paa Strøm-Søen i Dramen og der blev begravet. A° 1686 reiste hand fra Dramen til Kiøbenhavn forat fortsætte videre med sine Studeringer; og ved Ankomsten først gik paa salig Doct: Lassenii Collegio Theologico, kom siden som Alumnus ind i Vælkendorfs Collegio, Inspectore Hans Busch. Samme Aar disputerede hand paa Regentzen og havde da til sin Respondent den nu høye ædle og høye værdige Herre, Hr. Confessionarius Regius Søren Lintrup. In Sept: samme Aar undergav han sig Exam: Theol: under salig Doct: Lassenius og sal: Doct: Joh: Vandalino, og erholdt derfra Characterem Laudabilem. Den 2 Octob: næst efter holdt hand i Regentz-Kirken Præliminar- og den 3^{die} ditto, Dom: 18 post: Trinit:, Dimiss-Prædiken i Trinitatis Kirke; over den første censurerede offentlig Præpos: Communit: Mag: Joh: Birkerod, og over den anden censurerede med Berømmelse sal: Doct: Vandalin. A° 1686 blev hand Decanus ved det 5te Bord i i Closteret, og samme Aar blev kaldet at læse for Hr. Conferentz-Raad Bartholins Stifsøn, Jacob Reitzer. A° 1687 responderede han ofte, og opponerede saavel in Auditorio superiori som i Collegiis. A° 1688 forflyttedes hand at være Decanus i Closteret fra 5te indtil 9de Bord, og samme Aar responderede under Doct: Vandalino de fundamento fidei, saavelsom aflagde selv adskillige gode Specimina, baade i Prædiken og Disputationer, og kom til at informere den unge Greve Christian Ditlev von Rantzau i det danske Sprog. A° 1688 vedligeholdte hand det samme, men efter

at den forsiunlige Gud, som havde giemt den salig Mand til meget Got i Fremtiden, rev ham som en Brand af Ilden, da Amalienburgs Slot brændte op A° 1689, og hand ved andre tilstædeværende kom med Livet fra den Fare, blev hand samme Aar ey allene udkaaret at informere i Latinen den unge Herre, Hans høye Excellence, nu salig Hr. Ulrich Christian Gyldenløwe, men endog, efter at hand offentlig resignerede sit Decanat paa Closteret, bekom A° 1689 den 4de Sept: det første af Gud og Kongen lovlige Kald, at gaa som Feldt-Præst med de danske Auxiliair-Troupper til Engelland og Irland, hvortil hand ogsaa efter foregaaende Examen og befunden Dygtighed blev ordineret i vor Frue Kirke her i Kiøbenhavn den 20 Sept: 1689 af salig Biskop Doct: Hans Bagger¹⁾, saavelsom fire andre, hvoriblandt var salig Magister Johan Dorschæus som Feldt-Provst, der siden døde som Provst ved bemeldte Frue-Kirke her, og var hans høytelskende Ven til Døden. Paa denne sin Reise til sit Feldt-Præste-Embedet begav han sig den 20de Sept: næsteften, og efter adskillig udstanden Farlighed, baade til Vands og Lands, kom han med sin Chef, Oberste Sehested, ved et Cavallerie-Regimente til London i Engelland den 29de Nov: Siden A° 1690 reiste med Regimentet igiennem York, Rispon, Durham, Newcastle, Bedford, Barwick og andre Stæder til Egmouth i Skotland, derfra til Edinborough, og siden videre frem til Grenock, hvor Troupperne bleve embarqverede, og seylede dermed til Irland ved Whitehouse, mellem Belfast og Carrikvergius, hvor de bleve sadte i Land. Siden holdt det Aar ud ved Campagnen og leed allehaande ont med sit Folk, ved at omflakke i Krigen fra et Sted til et andet. A° 1691, efterat hand fik Leylighed til at besee Dublin og adskillige Stæder der omkring, kom hand til Vexford, hvor hans Regimente

¹⁾ Af den ovf. S. 215 omtalte Brevvexling fremgaar, at Biskop Bagger har sat stor Pris paa Brink, som ogsaa under sit Ophold i England skal have oversat Baggers lærde Fortale til Alterbogen paa Latin (Nyerup, Lit. Lex. S. 90).

da laae, og fuldte saa siden med det, hvor det maatte marchere, indtil Aug: Maaned samme Aar, da hand ved sin Ankomst til Carrik ved Limmerick fandt for sig salig Doctor Baggers, Biskoppen i Kiøbenhavn, og salig Doct: Vandels Skrivelser og Begiæringer, at han endelig efter den Danske Kongl: Envoye ved det Engelske Hoff, Hr. Hans Hendrich von Ahlefelds Forslag maatte antage den af sin forrige Præst, en Apostat Hr: Christopher Meidel, forladte Danske Menighed i London, dertil han ogsaa, følgende Guds Kald, bekvemmede sig og efter taget Afskeed fra sit Regiments Chef, Hr: Oberste Sehested, og Generalissimo, Hertugen af Vürtemberg, reyste til Skibs fra Dublin i Irland, og kom til London i Engelland den 11te Sept: 1691, efterat hand havde været Feldt-Præst i 2 Aar. I London holdt hand da sin første Prædiken for den Danske og Norske Lutherske Meenighed den 27 Sept: og fandt efter 2 Maaneders Forløb mange Hindringer og Modstandere for sig ved en confus Meenighed, som forvoldte (især da en anden Præst, Hr. Niels Gram, var sendt, imidlertid hand var udi Irland, fra Kiøbenhavn at antage tillige samme Embede) at hand den 22 Nov: næsteften tog Afskeed og begav sig paa Reisen til Kiøbenhavn; men Gud styrede dette Forsæt derhen, at han ved contrair Vind paa Vandet saalænge blev opholdt, at hand maatte vende tilbage til London, hvor hand atter fandt Hr: Biskop Baggers Brev for sig, som formanede ham til at blive ved sin Station, hvilket hand og adlydde, og efterat adskillige Hindringer ved Feldt-Provstens, Mag. Dorschæi, og andre Kirkens Forstanderes Mellemligheder vare sadte til side, blev bemeldte Hr. Niels Gram ogsaa afskediget.

Den 6 Martii 1692 blev han offentlig indsat af Feldt-Provsten til at være den Danske og Norske Lutherske Meenigheds rette foresatte Præst og Siæle-Sørgere i London. I næstfølgende Maji Maaned ledte Guds Raad ham underlig til sit første Ægteskab, idet hans Moder og tvende Søstre kom fra Norge til London at besøge ham, havende

i følge med sig Mademoiselle Ambrosia Hendrichs Daatter Michelsen, som og agtede sammesteds at besøge sin Broder og Venner; med hende sluttede hand i Herrens Navn at indgaae en ret christelig Ægteskabs-Pagt, som blev fuldbyrdet den 20 Julii 1692, da de bleve ægteviede af Hr. Ezardo, tysk Præst ved samme Meenighed. Imidlertid bekom hand, uden Begiæring og mod sit Vidende, den behagelige Skrivelse fra Professorerne ved Kiøbenhavns Universitet, at hand in Junio tilforn var renunciæret at være Magister Artium et Philosophiæ paa Auditorio Superiori.

Nu laae det for denne retsindige og for Guds Ære ret ivrige salige Mand om Hiertet, hvorledes han ved Guds gode Forsyns Raad kunde faa med Tiden, istædenfor et ringe Fiællehuus (hvorudi hans Meenighed hidindtil, efter Tidens og Stedets Leylighed, maatte holde deres Forsamling og Guds Tieneste), bygt en Kirke til Guds Ære. Hertil banede Gud selv Veyen for ham ved ofte holdte Danske Prædikener for Hans Kongel: Høyhed Printz Georg af Dannemark (da Dronning Annæ af Engelland høytelskede Gemahl) at finde stor Naade og kongelig Bevaagenhed for deres Ansigt, i det Høybemeldte Hans Kongl: Høyhed Printz Georg ey allene selv med Kongelig Gave dertil contribuerede, saa at den første Grundsteen til Kirken blev lagt den 19 April 1694 af Hans Excellence Hr: Mogens Scheel, da Kongelig Envoye fra Dannemark udi Engelland, men endog d. 21 Oct: næsteften gav sit allernaadigste Brev i den salig Mands Haand, at reyse med til sin Broder, Hans Kongelig Mayestæt i Dannemark, Salig og Høylofflig Ihukommelse, Kong Christian den Femte, om Kongelig allernaadigste Hielp og Befordring til samme Kirkes videre Opbyggelse; hvorpaa den sal: Mand, efter Afskeedstagelse med sin Meenighed, Hustrue og Børn i London, reyste d: 22 Oct: strax derpaa til Vands først til Norge, hvor hand ved at prædike adskillige Steder, baade i Kiøbstæderne og paa Landet, samlede noget af goddædige Guds Børn og Venner til bemeldte Kirkes Bygnings Hielp.

Siden reyste igiennem Sverrig Aar 1695 og kom til Danne-mark den 5 Martii, især her til denne Kongelige Residentz-Stad Kiøbenhavn, hvor (efter at hand først taledede med sin Biskop, nu sal: Doct: Hendrich Bornemann, og sal. Confessionario Regio, Doct: Peter Jespersen, som begge før og siden elskede den sal: Mand og var ham stedse bevaagen) hand da ved Geheime-Raad von Plessens høygunstige Adresse bekom den høye Naade at admitteres til Audience hos Hans Kongelige Majestæt, Kong Christian den Femte, som allernaadigst hørte hans Andragende, annammede sin Hr. Broders, Printz Georgs, Recommendations-Skrivelse, og tilsagde sin Kongelige Bevaagenhed til Kirkens Opbyggelse. Og efterdi hand havde i Slots-Kirken her i Kiøbenhavn prædiket for Høystbemeldte Hans Kongl: Majestæt 3^{die} Paaskedag til Høymesse og giort sin allerunderdanigste Opvartning for det gandske kongelige Arvehuus og andre Hans Kongl: Maj: Ministres, erholdt hand kongelig allernaadigst Bevilling ey alleene til En Rixdaler af hver Landsbye-Kirke i Danmark og Norge, saavelsom og en vis Summa af hver Kiøbstæd-Kirke i Kiøbenhavn og andensteds i Dannemark; men Hans Kongelige Majestæt gav ogsaa selv dertil en Kongelig allernaadigst Gave paa 300 Rdr.

Efterat Gud saa underlig og rigelig havde velsignet, til Sit Husets Bygning, denne hans Reise, da efter allerunderdanigste aflagte Taksigelse til Hans Kongel: Majestæt og Afskedstagelse fra de Kongl: Ministre (hvoriblandt besynderligen Hr: Gros-Canceller Reventlou og den Sal: Herre Gyldenlew beviste ham største Naadetegn) reiste han fra Kiøbenhavn d: 6 Julii 1695 til Engelland igien, og kom lykkelig igiennem Land og Vand til London d: 15 Aug: næsteften, fandt sit Huus vel, og prædikede for sin elskelige Meenighed en Velskomst-Prædiken strax derpaa d: 18, opvartede siden Hans Kongelige Høyhed Printz Georg, som meget gratieux imodtog ham, og ofte siden lod ham prædike for sig. Derpaa angik med Alvorlighed bemeldte Kirkes

Bygning, som blev saavidt færdig, at den af vor salig Mag: Brink selv, med dertil hørende christelige Ceremonier, i mange fornemme Folks Nærværelse blev indviet d: 15 Nov: 1696 og kaldt Christi Kirke. Forblev saa siden ved samme Kirke og sin Meenighed, som en redelig Herrens Tiener, og som en oprigtig Ven, der tiente sit Fædrelands dertil Staden ankomne Børn og Venner i alt, hvad hand formaaede, af Hiertet, og var derfor vel lidt og elsket af alle, baade høye og lave, egne og fremmede, indtil Aar 1701 in Octobri, da hand endnu, til den nye opbygte og indviede Kirkes resterende Collectors Indkrævelse og dens Giælds Afbetaling, nødtes til at gjøre sin anden Reise til Danmark, og efter taget Afskeed med sin Meenighed og sit Huus, begav han sig til Skibs og kom først lykkelig til Norge, hvor hand Aaret igiennem forblev, men i Begyndelsen af 1702 reiste igiennem Sverrig og kom in Februarii til Kiøbenhavn.

Næste Søndag d: 5 Febr: kom hand ind i Holmens Kirke og fik at høre en Bøn af Prædikestoelen de novo Successore efter Sogne-Præsten sal: Mag: Gert Vinneke, som nyelig var død. Den 7de næstefter bekom hand ved Hr. Gros-Canceller Reventlous Anmældelse allernaadigst Audience hos vores nu allernaadigste regierende Konge, Friderich den Fierde, som imodtog hans medhavende Recommendations-brev fra Printz Georg i Engelland med sær Kongelig Naade, prædiket for Hans Kongelige Majestæt derpaa Dom: Septuagesima næstefter, fik siden Kongelig allernaadigst Befaling at lade sig høre for Holmens Kirkes Meenighed Mariæ Bebudelses-Dag, og derpaa uden sin egen Ansøgning og Forventning blev af Hans Kongl: Majestæt allernaadigst kaldet d: 1 April 1702 til at være Sogne-Præst til Holmens Kirke og Proust ved Sæ-Etaten og Garnisonen udi bemeldte salig Mag: Gert Vinnekes Sted. Til hvilket sit tredie lovlige Kald og Embede hand ogsaa Palme-Søndag d: 9 April næstefter indsatte sig selv efter samme Kirkes Praxis, udi en meget Folke-rig For-

samling. I Junii næstefter blev hans Successor ved den Danske Kirke i London, Mag: Jørgen Ursin, kaldet og ordineret. Med hannem, efter taget Interims-Afskeed fra Holmens Meenighed, hand reiste fra Kiøbenhavn d: 23 Junii samme Aar til Engelland, for at resignere fra sin forrige Meenighed, installere sin Successorem og afhente sin Kiæreste og Børn fra London her til Stædet. Kom saa med velbeholden Reise til London d: 4 Aug: næstefter, hvor hand fandt sit Huus i god Helbreds Stand. Tog allerunderdanigst taknemlig Afskeed med Hans Kongelige Høyhed Printz Georg, saavelsom holt sin sidste Afskeedstale med hans elskelige Meenighed i London, hvorved hand var en troe Guds Tiener i 10 Aar; indsatte sin Successorem, velbemeldte Mag: Ursin, den 10 Aug: overleverede ham saavelsom Kirkens Forstandere ald god Rede om Kirkens Bygning og Tilstand, og, efter sidst aflagde Prædiken for Printz Georg i hans Capell, reyste med sin Kiæreste og med hende avlede Børn i London, foruden en Daatter, som allerede var død, derfra til Skibs ad Norge, hvorfra de siden seiglede til Kiøbenhavn, og her ankom d: 9 Nov: 1702 med god og beholden Reyse.

Herpaa antog hand sig sin betroede Meenighed og Embede ved Holmens Kirke med ald alvorlig Flid og Ret-sindighed, fandt Naade og god Underviisning for Gud og Mennisken, vandt især Kirkens høye Patron, Hans Excellences, nu salige Herr General Admiral U. C. Gyldenlews, Yndest, og ved Guds behagelige Forsyn erlangede omsider den Høy-Kongelige Naade hos vor allernaadigste Konge, at hand Aar 1708 d: 9 Nov: bekom, ved hans Excellence Hr: Stadtholder i Norge, Geheime-Raad og da Ober-Secretær Vibe, Kongelig allernaadigst Befaling at følge med hans Kongelig Mayestæt og Kongelig Reyse-Svite som Reyse-Præst og Confessionarius paa Hans Udenlands-Reyse til Italien. Hvilken Reyse hand ogsaa, efter taget Afskeed paa en kort Tid med sin Meenighed ved Holmens Kirke, allerunderdanigst antog og begav sig til d: 12 Nov: 1708,

følgende sin allernaadigste Konge, igiennem Hamburg, de Lyneburgiske, Saxiske, Brandenburgske, Bayreutske og adskillige Italienske Byer og Stæder baade frem og tilbage, med al Underdanighed; da den salig Mand endog paa Reysen blev allernaadigst tilbuddt Aalborg Biske-Dømme, men var underdanigst fornøyet med sin nærværende Stand og sin Konges Naade. Kom saa med Hans Kongl: Mayestæt og den Kongl: Reyse-Svite, efter 8 Maaneders Forløb, med god Sundhed her til Kiøbenhavn og til sit Huus igien d: 27 Julii 1709. Men beklagelig fandt sin allerkiæreste og dydige Hustrue, efter sin sidste Barsel-Seng, 14 Uger før Hiemkomsten, med en dødfødt Daatter, i en meget svag og sengeliggende Tilstand, som omskiftede, paa 6te Dag efter hans Hiemkomst, ald hans timelig Glæde til en ubeskrivelig Hierte-Sorg, siden det behagede Gud at kalde til sit Himmelske Rige denne hans yndige Ægtefælle d: 1 Aug. 1709¹⁾, som havde levet med hannem et Gudfrygtigt og exemplarisk Ægteskabs-Levnet udi næsten 17 Aar, og født ham 12 Børn til Verden, 7 i London og 5 i Kiøbenhavn, af hvilke de 9 i Herren ere hensovede, og de fleste deraf udi sidste Contagions-Tiid A° 1711 døde. Men de 3 ældste Døttre, fødte i London, lever endnu; den ældste, Lene Catharina Brink, er i Ægteskab med Mag. Jacob Kiærup, Sogne-Præst ved Holmens-Kirke etc. Den anden, Ambrosia Brink, er i Ægteskab med Hans Kongl: Majestæts Navigations-Directeur, Sr Lorentz Lous. Den tredie, Martha Brink, er i Ægteskab med Bogholderen ved det ostindiske Compagnie Sr Friderich Holmsted, og samtlige beklage en elskelig Faders Død.

Men som nu denne salig Mand saa høyt var bedrøvet med 9 smaa Børn over en kiærlig Ægtefælles Død, tiente det ham ikke med bemeldte sine smaa, de fleste uopfødte, Børn, at sidde længe hen i Enke-Standen, hvorfor hand

¹⁾ Om Anledningen til hendes Død fortælles hos Giessing, Jubel-lærere, II, 2, 293 en ikke meget sandsynlig »Anekdote».

og sluttede, efter inderlig Raadførelse med Gud og sine Venner, at begiære til Ægte den Velædle og Velbyrdige Herr Etats-Raad og Amtmand over Kiøbenhavns Amt Hans Seidelins Eneste og Elskelige Jomfrue Daatter Sophie Seidelin, hvilket og blev samtykt og i Hendis kiære Forældres Huus blev deres Bryllup høitidelig holdt og fuldbyrdet d: 3 Sept: 1710. Fire Maaneder derefter blev denne St: Nicolai Meenigheds Sogne-Præste-Kald vacant ved Hr. Professor Lodberg, nu Biskop i Fyens Stift, hans Forflyttelse til Vor Frue Kirke her, da det allernaadigst behagede Hans Kongelige Maiestæt uden ringeste Ansøgning eller Paatanke (saasom den salig Mand hiertelig var fornøyet med Holmens Kald, og Meenigheden med ham) at kalde ham den 5 Jan: 1711 fra næsten 9 Aars Embede ved Holmens Kirke til at være Sogne-Præst ved denne St. Nicolai-Kirke, hvor hand i sit Ægteskab med sin efterladte. nu høyst-bedrøvede Enke-Frue har levet et fornøyet Ægteskabs-Liv udi næsten 18 Aar, og haft med hende 6 Børn, 4 Døttre og 2 Sønner, hvoraf en Daatter er død, men trende Døttre og tvende smaa Sønner sørgelig efterlever. Tilsammen har da denne salig Mand, Mag: Iver Brink, været Fader til 18 Børn i begge sine Ægteskaber, men hans 3 ældste Døttre har født til Verden 26 Børn, saa at hand haver da levet i Verden at see den store Guds Velsignelse af sine Lænder — 44 Børn og Børne-Børn.

Endelig da hand nu her ved denne sin elskelige St: Nicolai Meenighed har været en sær troe og flittig Siæle-Hyrde, fra Begyndelsen til Enden, udi 17 paa 18de Aar, og en til Guds Ære redelig og opbyggelig Præstemand i Herrens Huus, næsten 30 Aar, blev Hans Legems-Kræfter paa det sidste meget svækkede, saa at han endog selv, dog under Guds behagelige Villie, ominerede sig sit 63 Aar at kunde blive hans Afskeeds-tid fra Verden. Men Livets og Dødens Herre viste ham det endnu klarere, da hand den tredie Søndag efter Trinitatis sidst forleden kom træt og svag ned af sin Prædike-Stoel, maatte derpaa

brække sig, fandt et Sting i sin Side, men gik dog ikke til Sengs førend d: 15 Junii næstleden, da der tilslog sig inflammierende Feber, som alt meere og meere tiltog med Heede, hvoraf den salig Guds Mand noksom fornam, at hans Afskeeds-Tid var forhaanden. Lod derfor til sig kalde sin elskelige Medtiener i Embedet, den Velærværdige, Hæderlige og Høylærde Mand Hr. [Chr.] Reenberg, som hannem [med] det Høyværdige Alterens Sacramente betiente. Efter denne aandelige Vederqvægelse for sin Siæl overgav hand sig med ald Lydighed og bestandig Troens-Andagt, Bøn og inderlig Samtale med sin Gud, til Herrens behagelige og salige Forløsning, den hand ogsaa (efterat hand kort før sin Død sang med sin Sviger-Søn, Mag: Kiærup, saa lydelig, som hand kunde, den Psalme med sær Andagt: Jeg beder Dig, min Herre og Gud, etc: derhos ogsaa velsignede til Afskeed sin Hustrue og Børn, ogsaa troelig lagde sin Siæl i Jesu Haand) bekom d: 25 Junii A° 1728, ved fire slet om Eftermiddagen, og hensov sødt og salig i Herren, efter at Hand har levet i Verden 63 Aar mindre fem Maaneder, og hviler nu af sit Arbeyde, forsikret om en ærefuld Opstandelse! Amen.

Det samme, saa at leve Herren, saa at døe Herren, give Gud os alle sin Hellig-Aands Naade til for Jesu Christi, vor Frelsens, Skyld! Amen.

Hertil har en af Mag. Iver Brinks Døtre føjet følgende Efterskrift:

Anno 1711 in Julio, midt udi den bedrøvelige Pest her i Kiøbenhavn, holdtes min og nu salig Kiærestes, Johan Fischers, forhen Rector og Landsdommer i Nykiøbing paa Falster og Lolland, vores Bryllup udi min nu sal: Fader Mag: Brinkes Huus her i Staden, i mit Alders begynte 16 Aar. Udi dette meget kiærlige Ægteskab bleve vi af Gud velsignede med 3 Børn. Den Første, Ambrosia Fischer, fød d: 5 Julii 1712 og døbt i Nykiøbing. Derefter A° 1716 d: 5 April er atter en

anden Daatter, ved Navn Johanna døbt. Derimellem er født, hjemmedøbt og samme Dag død en Daatter, navnlig Johanna, d: 29 Oct: 1714.

Saa ubeständig, som de jordiske Glæder og Fornøyer er, var og denne vort meget kiærlige Ægteskab; thi d: 28 April 1718 blev min første meget elskelige Mand, forhen Landsdommer og Assessor Johan Fischers Lig hensat i Nykiøbings Kirke om Aftenen 9 Slet.

Efter en sørgelig Enkesæde paa tredie Aar føyede Guds Forsyn det saa, at A^o 1720 d: 19 Junii stod mit og min anden Ægte-Husbonds, Sr Friderich Holmstedes Bryllup, ogsaa i min salige Faders, Mag: Iver Brinckes, Huus her i Kiøbenhavn.

Foruden 7 levende Børn, som Gud tilforn havde velsignet denne min anden Ægtemand med i sit første Ægteskab, ved den sal: Mette Fischer, og de tvende endnu levende Døttre af min første Mand, Johan Fischer, har Gud end ydermere velsignet dette vort andet Ægteskab med fire Børn; nemlig:

Den første, Johan Friderich Holmsted, fød d: 8 Maji 1721. Den anden, Mette Holmsted, fød d: 14 Julii 1722. Den tredie, Ferdinand Anton Holmsted, fød d: 9 Febr: 1724. Samme Søn døde udi sit tredie Aar d: 8 Oct. 1726. Den fjerde, Iver Sophie Holmsted, fød d: 29 Maji 1725. I disse tvende Ægteskaber har Gud givet mig at føde 7 Børn, hvoraf de tvende allerede ere døde, og de fem endnu levende.

Kiøbenhavn d: 10 Octobr 1728.

Martha Brinch Holmsted.

Videre Efterretninger om Mag. Iver Brinks Børn og Efterslægt findes i Giessings Jubellærere, II, 2, 293 ff. Om Sønnen Hans Diderik B. (f. 1720) kan mærkes, at han 4. Sept. 1752 blev optaget i Adelstanden med Navnet de Brinck Seidelin og oprettede omtrent samtidig Stamhuset Hagedsted (Hagedstedgaards og Eriksholms Gaarde og Godser). Han døde som Konferensraad og Assessor i Højesteret. (Hofman, Foundationer VIII, 320). En Søn af denne var

den som Embedsmand, Politiker og landøkonomisk Forfatter højt ansete og fortjente Ludvig Christian Brinck-Seidelin, der døde 1865 (D. biogr. Lex. III, 62—64). — Mag. Iver Brinks Enke blev 1735 paany gift med Biskop Chr. Ramus i Odense, men døde allerede 1741.

Iver Brinks Skrifter.

Foruden en Del latinske Disputatser fra Studietiden¹⁾ har Iver Brink udgivet tre danske Skrifter, som her skal omtales.

1.

Brudgommens og Brudens,
Jesu Christi og Hans Kirkes aandelige
Kiærligheds Sange;
Det er Salomons Høye-Sang,
. Til Christ-Elskende Siæles Lyst og Opmuntring
Eenfoldelig forklaret og Sang-viis forfattet af Een,
som priser det sit høyeste Gode i Deelagtighed
med de andre Christi Lemmer at kunde være
Jesu-Bruud.

Kbhvn. 1695. 8vo, og siden oftere (3. Opl. 1735, 4. Opl. 1743). Paa Bagsiden af Titelbladet findes følgende:

Approbatio.

Enddog Høye-Sangens Aandelige Dybheder ey tilfulde af noget Menniske i dette Liv kand udgrundes; Og det derforuden er fast besværligt, slige dybsindede Aandens Sprog med beqvemme Vers at udføre: Saa har dog Hæderlig og Høylærde Mand, Mag. Iver Brink, GUds Ords Tiener ved den Danske Meenighed i London, begge Besværligheder saa vidt og vel overvundet i disse Aandelige Kiærligheds-Sange, at de tillige kand saa vel anlede Christ-

¹⁾ Worms Lex. over lærde Mænd I, 166. Naar det her nævnede »Carmen invectivum in Tragoediam Hafniæ conspectam 1689« af nogle tillægges Brink, beror det — efter Indholdet at dømme — sikkert paa en Fejltagelse.

elskende Siæle i denne dybsindede Skriftens Parts nærmeste Forstand og Meening; Som og lokke dem ved en yndelig Poetisk Stil ind til den aandelige Kiærligheds Omgiængelse med deres Brudgom Christo. Hvorfor og ikke Trykken kand forbydes, hvor Nyttens siunes at vorde saa kiændelig. Kiøbenhavn den 20 Martii Anno 1695.

Hans Wandall D.

Af Tilegnelsen, der er dat. Kbhvn. 10. Juni 1695, under Forfatterens Kollektrejse, og viser det smukke Forhold, som fandt Sted mellem Brink og hans Menighed i London, kan følgende hidsættes:

»De rættroende Evangeliske Christne forsamlede i en liden Menighed af vor loflige Nation, og tienende Gud i vort ædle Danske Tungemaal, til London i Engeland, saa vel i Almindelighed alle samptlige Menighedens Lemmer af begge Køn, som i Særdeleshed Menighedens Forstandere og Ældste: Velædle og Velbyrdig Hr. Morten Løynfeld¹⁾, Ædle og Høy-fornemme Sigr. Tøger Wegersløf²⁾, Sigr. Christian Borris, Sigr. Jonas Johanssøn, Sigr. Peder Balzlow, Sigr. Kej Gabriel Cibber³⁾, mine elskeligste Tilhørere og dyrekøbte Christi Siæle, tilegnes disse Aandelige Kiærligheds-Sange saasom et velmeent Vidnesbyrd om den Kiærlighed, der binder vore Siæle tilhaabe i vor u-endelig elskende Brudgom Christo Jesu. Hvem bør jeg heller tilegne og tilskrive disse mine Aandelige Kiærligheds-Sange, end Eder, dyreste og allerkiæreste Tilhørere, udi hvis aandelige Betiening det er skied, at jeg har dem sammensat. — — —

¹⁾ Hed oprindelig Loynschar, men adledes siden Lionfeld, døde 1699 (Wolff, Den danske Kirke i London, S. 5, 83 o. fl. St. Vig, Den dansk-norske Mnhd. i London, Kh. Sml. 5. II, 758).

²⁾ Kjøbmand, dansk Konsul. Om hans to dygtige Sønner s. D. biogr. Lex. XVIII, 353 ff.

³⁾ Berømt Billedhugger. Byggede den danske Kirke i London. Født i Flensborg 1630, døde i London 1700. (D. biogr. Lex. III, 589). Har. Faber, Cajus Gabr. Cibber, en forglemt dansk Arkitekt og Billedhugger. (Tilskueren 1909, S. 65 fl.).

Thi dersom det dyreste er kiærest, hvorledes kan jeg da andet, end hiertelig elske den Menighed, som har kosted mig saa dyre, at det vilde falde alt for vidtløftigt her at opregne alle de Hinder- og Støde-Stene, Fristelser og Besværligheder, ja fast Mishaabs og Fortvivlelses Anleedninger, som have maat overvindes og af Veyen ryddes, før end den Sag kunde komme i Stand, vor Menighed plantes og vor Kirke opbygges. — — — Det er Eders Ære og Hiertens-Glæde at have kundet opbygge den første og endnu hidindtil eneste Danske og Norske Kirke uden for Eders Fæderneland, saa lader det være min aandelige Roos og højeste Glæde paa Jorden, at jeg kand kalde mig samme Kirkes første Tjænere og lovlig kaldede Siæle-Sørgere. Hvilken Titel, som den er mit Hiertes Fornøjelse, saa skal den minde mig hvert Øjeblik at gøre Gavn for Navnet, og af yderste Ævne og Formue, ved den Hellig Aands Bistand, at opfylde Embedet med en alvorlig Sorg for Eders Siæle, en uforfalsket Iver for Eders aandelige Bæste, og et hierte-kiærligt Ønske om alle Eders evige Salighed«. — —

I »Fortale til Læseren« ytrer Forf. bl. a.: »Det har været min Kiærlighed til vor fælles Brudgom Jesum Christum, som har kommet mig til at sætte, Riim- og Sangviis, disse Aandelige Kiærligheds-Sange efter den eenfoldigste og nærmeste Meening af den Guddommelige Salomons Høje-Sang. — — — Meget har ogsaa til dette lidet Verkes offentlige Udgivelse været Aarsag en og anden god Ven, hvis Dom og Skøn jeg langt bedre end mit eget torde tro. — — Jeg veed vel, hvor lekkre Øyne og Ørne ere blevne i disse Tider at fornøye med Digte-Konsten i vort ædle Sprog, siden vore høyt oplyste og aldrig nok berømte Poeter, Kingo, Arreboe, Bording, og mangfoldige andre har bragt den til saadan Høyde og Fuldkommenhed, at den fast ikke kand haabe at stige høyere. Og jeg kiender bést selv min egen Svaghed og Eenfoldighed i denne Konst, og seer derfor vel, hvor lit dette mit

spæde Foster har Aarsag iblant store Skialderes sindrige Hierne-Børn sig at torde fremstille. — — Men det kien-der Gud, at ieg, baade med at sammenskrive og lade det gaae ud, bar meent min Frelsere vel, og søgt ogsaa at anvende mit lille Pund paa at opblæse Kiærlighed til hannem i Menniskens Hierter«. — —

Efter Fortalen følger to Æredigte til Forfatteren, det ene af Laurids Thura (senere Biskop i Ribe), der da studerede i Oxford, det andet af Lucas Debes, Degn ved Kirken (dat. London 20. Okt. 1694), der begge i stærke Ord fremhæver, at Højsangen ikke maatte opfattes som Lovsang over kødelig Elskov, men som en Lovprisning af Christi Kærlighed til hans Menighed. Af Thuras Digt kan de første 4 Vers her anføres:

Staa Læser; sæt dog her din Food ej alt for fage;
Tilstød, dig raades først din Sko af dig at drage;
Her er en Urte-Gaard til Fryd at vandre i,
Men hvor en skiden Siæl maa høre: gak forbi.

En Urtegaard, hvori de Roser ingenlunde
Maa blive rørt og kyst af Verdens gejle Munde;
Hvor Druen være vil til blotte Siæle-Lyst,
Med rene Fingre plukt, af rene Læber kyst.

Her gives dig en Bog med Elskovs Sang i Hænde,
Men som er Aandelig; thi vogt dig for at vende
Til Jordisk Kiærlighed dit Sind i denne Digt,
Hvor ej en Tøddel er og Bogstav rørt om sligt.

Vel blusser her en Siæl af idel Elskovs-Lue;
Men dog ej sat i Brand af Venus, Elske-Frue,
Vel vises Brudeseng til Søvn og Hvile sød,
Af Sne fra Svane-Bryst aldeles bold og blød — —

Ved hver af Sangene anfører Brink først de Vers af Højsangen, som ligger til Grund, og derpaa sin rimede Parafase. Som Prøve kan hidsættes det meste af den tolvte Sang (Højs. 4, 7—11).

Min Hierte-Bruud, min Skat, min Vænne,
 (Til Kirken siger Christ, Guds Søn)
Med Billighed kandst du fortiene
 At kaldes ræt aldeles skøn.
Du est saa skøn, min Vænneste,
At intet skønner er at see.

Der er paa dig slet ingen Smitte,
 Thi du est rensset i mit Blod;
Trods nogen meer hos dig skal hitte
 En Plæt af Syndsens Helved-Rood,
Dig har fra Synd, fra Skarn og Joord
Vandbadet tvætted i mit Oord.

Med mig, min Bruud, du snart maa komme
 Fra Verdens syndig Libanon
Og fra dens Ørk og Fielde tomme,
 At følge mig vær redebon,
Fra Senix og Amana Top
Flyy hastelig til Himlen op.

Bliv ej paa Hermons vilde Bierge,
 Hvor Parder og hvor Løver boo;
Følg mig, som kand ald ondt afværge,
 Og i min Himmel søøg din Roo.
Der skalt du finde Forsvar nok
Mod Verdens vilde Beesters Flok.

Du har betaget mig mit Hierte,
 Min Søster, som er og min Bruud,
Du har optændt med Elskovs Smerte
 Din Broder, som og er din Gud;
Tag ham med Hierte, Mund og Haand,
Os knytter fast et evigt Baand.

Hvor deilig er, hvor Himmel-yndig,
 Min Søster-Bruud, din Kiærlighed!
Naar ald den Handel, som er syndig,
Dig bliver ret af Hiertet leed,

Og du beflitter dig oppaa
Guds sande Frygtes Vej at gaa.

Hvor er, naar du dig saadan skikker,
Min Skat, din megen Kiærlighed
Langt bædr' end Viin, som Konger drikker!
Ja Salv' af dyre Urter reed
Ej giver nær saa liflig Lugt,
Som Salven af din Dyde-Frugt.

Skriftet ender med »En liden Tilgift af fem Trøsterige Sange, af Tydsken udsattc«. Den første er Paul Gerhards »Er Gud for mig, saa træde«, der dog i Brinks Oversættelse staar betydeligt tilbage for Brorsons Salme med samme Begyndelse, der findes i de nu brugelige Salmebøger.

2.

En Christens

Tancke-Tøyle,

Eller og faa Aandelige Sange, Hvormed hand mange
Gange fordrev hans Tanker mange, og holdt dem

I Bidsel.

Kbhvn. 1705 (142 SS. i 8vo) og siden mange Gange. I Bibl. Dan. I, 341 nævnes følgende Udgaver: Kbh. 1722¹⁾, 1733, 1740, 1755, 1763, 1778, 1784, 1807. Landstad, der i sin norske Salmesamling (Nr. 80, 396, 407) har optaget 3 af Brinks aandelige Sange, har benyttet en Udgave fra 1794²⁾. Han har ikke vidst noget om Brinks Forfatter-skab, der antydes i Underskriften til den rimede Fortale³⁾;

¹⁾ I denne Udgave findes Udtog af et Kongebrev, dat. den 22. Marts 1720, hvorved der tilstodes Marie Cathrine, afg. Bogtrykker Godiches Efterleverske, og hendes Arvinger »Frihedsbrev« paa Udgivelsen af »Tancke-Tøylene«.

²⁾ Caspari o. fl, Theologisk Tidsskrift for den evang.-luth. Kirke i Norge, VII, 210—11.

³⁾ Denne Fortale slutter nemlig paa følgende Maade:

Hans Tiener vil jeg blive, og bære vil hans Aag,
Mit Navn vil han opskrive

I Livsens Navne-Bog.

men dennes »Tancke-Tøyle« har kendelig været overordentlig yndet blandt Almuen i Norge og Danmark i over et Aarhundrede. Underligt derfor, at Brandt og Helweg end ikke nævner disse aandelige Sange eller deres Forfatter i det ellers saa fortjenstlige Værk, »Den danske Psalmedigtning«. I vore Kirkesalmebøger er ingen af Brinks aandelige Sange optaget før i det første Tillæg til »Psalmebog for Kirke- og Huus-Andagt«, hvor hans kendte Nadversalme: »Op sødeste Sang« kom frem, stærkt forkortet og tillæmpet, i hvilken Skikkelse den senere er gaaet over til »Psalmebog for Kirke og Hjem« (Nr. 386).

I Almindelighed kan bemærkes, at Brinks Sange er meget lange — en enkelt endog paa 49 Vers. Af de 16 Vers, som en af de korteste udgør, kan følgende 9 Vers her anføres.

Et Guds Barns Søndags-Morgen-Andagt.

Synges som:

Broder hvi est du saa mut.

See Solen, Dagens Lys, opstaaer,
Og som en Brudgom den udgaaer,
Og til sin Gierning iler,
Den gaaer med Fryd sin Vey og Sti,
Den reyser os hver Dag forbi,
Og ey paa Veyen hviler.

De Fugle smaa paa vilden Qvist
Paa sin Maneer for Jesu Christ
En Morgen-Sang udsiunge;
Op da min Siæl, vær ikke lad,
Tak Gud, og vær af Hiertet glad,
Hand gav dig Mund og Tunge.

Siung HERren Lov, som har saa vel
Bevaret baade Liv og Siæl
Udi forgangen Uge,
Du var saa sikker i hans Skiød
Mod Diævlens og all Verdens Nød
Som Barnet i sin Vugge.

Tak ogsaa for en roelig Nat,
For Himle-Vægter, hand har sat
Omkring din Seng og Leye;
Beed, at han endnu naadelig
Fremdeeles vil bevare dig
Paa alle dine Veye.

See nu er HErrens Hvile-Dag,
Som hand efter sit Velbehag¹⁾
Vil have for sig ene;
Thi vil jeg til GUds Tempel gaa,
GUds hellig' Tienest' vare paa,
Den ganske Dag ham tiene.

Adspreed fra mig, o Herre kjær!
De Tanker og Begieringer,
Som imod Sielen stride
Og i min Bøn indsnige sig,
Og i min Andagt hindre mig,
Og du kand ikke lide.

Saa beder jeg o HErre dig,
Du selver vilt iføre mig
Med Kraft udaf det Høye,
At jeg saa kunde tiene dig
I Hellighed retfærdelig,
Som er din Lyst og Nøye.

Men ach! jeg klager det for dig,
At der boer intet Got i mig,
Jeg er i Synd undfangen,
Og Synden er jeg fød udi,
Og mangen syndig Vey og Sti
Har jeg min' Dage gangen.

Giv mig, o Gud og Frelsermand!
Mit Sinds Oplysning og Forstand,

¹⁾ Havde Forfatteren sat: En Dag, han efter sit Behag — saa vilde
Verscmaalet være faldet bedre ud.

At jeg dig vel kand kiende;
Gyd din Søns Kiærlighed i mig,
At jeg ret her kand elske dig
Og siden uden Ende.

3.

Guds Børns Salighed i Døden,
forestillet af Apoc. 14 v. 13 udi Frue Berte Scheel til
Selsøe, Herr Niels Rosenkrantz hans Enke-Frues Liig-
giængelse udi St. Nicolaj Kirke d. 10 Julii 1720, nu videre
udbredet og til Trykken befordret af Iver Brink, Sogne-
præst til samme Kirke.

Det er et Pragtstykke af en Ligprædiken — »den
første og den største Bog, der er udgaaet fra Phønixbergs
Trykkeri«¹⁾ — en Foliant paa over 100 Ark, der bestaar af den
»videre udbredte« Parentation ell. Ligtale (370 Foliosider),
udførlige Personalialia og en lang Række Sørgedigte, hvori
den afdøde Frue løftes til Skyerne²⁾, bl. a. af I. Brink selv.
Ved Lejlighed omtaler han, at han den 24. Maj 1703 i
Holmens Kirke havde »parenteret« over Fru Margrethe
Ulfeld, sl. General-Admiral Niels Juels, hvoraf fremgaar, at
han altsaa har holdt Ligtale over begge de velbyrdige
Fruer, der har stiftet det endnu bestaaende »adelige Jom-
frukloster« i Roskilde; men Ligtalen over Niels Juels Enke
er ikke trykt.

¹⁾ Dansk biogr. Lex. III, 60.

²⁾ Deriblandt et af den bekendte Mag. Hans Mossin, da Præst
Skullelev og Selsø.
